

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Učební osnova předmětu

CIZÍ JAZYK

pro dvouleté učební obory SOU
s návazností na základní školu

(1 – 2 vyučovací hodiny týdně, tj. za dvouleté období studia 2 – 4 hodiny)

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
dne 20. 6. 2000, čj. 21791/2000-22, s platností od 1. září 2000 počínaje 1. ročníkem

1 POJETÍ VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučování cizímu jazyku ve dvouletém učebním oboru středních odborných učilišť je jednak součástí všeobecného vzdělávání, které doplňuje a prohlubuje, jednak představuje specifické jazykové vzdělávání vymezené studovaným oborem. Přispívá k celkovému rozvoji osobnosti žáků a k rozvíjení jejich řečových a sociálních kompetencí v cizím jazyce.

1.1 Výchovně-vzdělávací cíle

1.1.1 Obecný cíl

V návaznosti na učivo základní školy je obecný cíl zaměřen na systematické rozvíjení a prohlubování **všeobecných znalostí a dovedností** (kompetencí) týkajících se těchto oblastí:

- znalosti reálií vztahujících se k zemi nebo zemím studovaného jazyka, tj. vybrané poznatky o příslušné zemi z politického, geografického, demografického hlediska;
- znalosti kultury a praktické znalosti a dovednosti sociokulturního chování založené na znalosti specifického sociokulturního kontextu, týkající se např. odlišností v každodenním životě, mezilidských vztahů, hlavních hodnot, event. neverbálních prostředků komunikace, pravidel společenského styku nebo společenského chování (např. stupeň formálnosti pozdravů), povědomí o kulturních a sociálních odlišnostech naší země a zemí studovaného jazyka;
- rozvíjení osobnosti žáků výchovnými faktory přispívajícími k jejich osobní identitě, jako jsou postoje, motivace, hodnoty, přesvědčení, kognitivní styly a vlastnosti osobnosti a utváření a rozvíjení pozitivních emocionálních vlastností a společenských názorů a ovlivňování postojů směřujících k chápání kultury nositelů jiného jazyka a k toleranci;
- umění se učit, prohlubování studijních dovedností a využívání získaných pracovních návyků k efektivnímu a samostatnému studiu, k získávání nových informací (používáním různých druhů slovníků a jazykových příruček, podle podmínek využíváním nových technologií vzdělávání - zacházení s audiovizuální a výpočetní technikou jako se zdroji vzdělávání, vyhledávání informací v databázích apod.) a schopnost využívat nových poznatků z učení se cizímu jazyku pro potřeby povolání a dalšího vzdělávání a sebevzdělávání.

1.1.2 Komunikativní cíl

Základním cílem učení se cizímu jazyku je rozvíjení komunikativních kompetencí, tzn. **komunikovat** na základě **jazykových znalostí** a **řečových dovedností**; vyjadřovat se v cizím jazyce způsobem, který odpovídá komunikačnímu záměru v komunikační situaci, charakteristikám posluchačů a je přiměřený kulturním zvyklostem daného prostředí.

Žák by měl

- rozumět tématům osvojovaným ve výuce a týkajícím se současného života a jednoduše se k nim vyjadřovat;
- zapojovat se do komunikačních činností v **komunikačních situacích** v daných **tematických okruzích** samostatně a v souladu se zásadami spolupráce;
- používat techniky kompenzačního vyjadřování.

Ve výuce se směřuje k dosažení této komunikativní kompetence v receptivních a produktivních **řečových dovednostech**:

Receptivní dovednosti

Žák

- rozumí hlavním bodům jednoduchých souvislých projevů rodilých mluvčích v pomalejším hovorovém tempu (přibližně 230 – 250 slabik za minutu) i s přiměřeným množstvím neznámého jazykového materiálu (tj. přibližně do 3 % – 4 % neznámých výrazů či tvarů s převahou takových, jejichž význam lze snadno odhadnout z kontextu nebo ze situace), rozumí jednoduché konverzaci či besedě mezi dvěma účastníky na známé téma z každodenního života,
- rozumí základním přáním, sdělením, příkazům a dotazům pronášeným v daném cizím jazyce ve společenských i pracovních situacích,
- umí číst s porozuměním jednoduché texty včetně přiměřeně náročných odborných a populárně odborných textů, které se týkají studovaného oboru, texty firemní literatury a základní technickou dokumentaci (např. reklamní a nabídkové prospekty, odborné nápisy a upozornění, jednoduché pracovní návody k výrobkům, jednoduché technické výkresy, schémata) vhodně volenou ke studovanému oboru, obsahující neznámý jazykový materiál v rozsahu přibližně 4 %,
- rozumí jednoduchému autentickému textu v mluvené i písemné podobě; přáním, prosbám, vzkazům, popisu příhod a událostí v soukromých dopisech,
- umí používat překladové a výkladové slovníky (podle možnosti i elektronické) a umí se orientovat v jazykových příručkách.

Produktivní dovednosti

Žák umí

- sdělit i písemně zaznamenat hlavní myšlenku či informace z kratšího vyslechnutého nebo přečteného textu, text jednoduše reprodukovat, vyjádřit své stanovisko k němu,
- zodpovědět dotazy nebo samostatně pohovořit o osvojených tématech, zejména o sobě a o rodině, škole, svém volném čase a pracovním prostředí; samostatně hovořit o svém oboru, o přípravě na povolání a o svých cílech; popsat vykonávané pracovní činnosti, budoucí pracoviště a pracovní podmínky,
- vypravovat příběh, prožitou příhodu, nebo obsah filmu nebo zajímavého článku z časopisu,
- samostatně, popř. pomocí slovníku, zformulovat vlastní myšlenky v podobě krátkého sdělení, dopisu (blahopřání, pozdravu, odpovědi na dopis, pozvánky), zprávy, vyprávění, popisu,

- telefonovat,
- vyplňovat jednoduché formuláře, sestavit inzerát a odpověď na něj, informační leták,
- vypracovat **životopis, žádost** (o přijetí do zaměstnání),
- zaznamenat stručný vzkaz, napsat vzkaz k odeslání faxem nebo e-mailem.

Poznámka: U výše zmiňovaných dovedností přihlédne škola k zaměření oboru a podle jeho charakteru je dopracuje a soustředí se na jejich realizaci.

Interaktivní dovednosti

Žák

- umí přiměřeně a společensky vhodně reagovat na běžné situace každodenního života (např. v domácnosti, cestou do školy) a pracovního života,
- umí vstoupit nepřipraveně do rozhovoru na osvojené téma nebo na téma z každodenního života, které ho osobně zajímá (rodina, záliby, škola, cestování, volný čas, příroda, pracovní prostředí), pokračovat v rozhovoru a ukončit ho (včetně telefonického),
- umí odpovídat i klást otázky, vhodně a adekvátně situaci reagovat na projevy partnera ve společnosti nebo v zaměstnání.

V písemném projevu spočívá interakce např. ve výměně poznámek, vzkazů, v korespondenci.

1.2 Charakteristika učiva

Obsahem výuky je systematické cyklické opakování, prohlubování a rozšiřování znalostí, dovedností a návyků zaměřených, v návaznosti na učivo základní školy, na tyto kategorie:

- Řečové dovednosti
  - a/ receptivní (poslech s porozuměním, čtení s porozuměním)
  - b/ produktivní (ústní a písemný projev)
  - c/ interaktivní
- Jazykové prostředky (zvuková stránka jazyka, slovní zásoba, mluvnické, grafická stránka jazyka a pravopis); jazykové funkce
- Tematické okruhy:
  - a/ základní tematické okruhy
  - b/ komunikační situace

Poznatky z reálií a kultury prostupují všemi kategoriemi učiva.

1.2.1 Řečové dovednosti

jsou základem, který umožňuje komunikaci v cizím jazyce.

Receptivní dovednosti (poslech s porozuměním, čtení s porozuměním) zahrnují porozumění vyslechnutému projevu nebo čtenému textu. V audiovizuálních receptivních činnostech sledují žáci text z hlasitého čtení, sledují televizi, video nebo film s titulky, využívají nové technologie vzdělávání (multimédia, CD-ROM atd.).

Produktivní dovednosti zahrnují ústní vyjadřování a písemný projev.

Interaktivní dovednosti využívají žáci především v mluveném projevu, kde dochází ke spolupráci mluvčích a střídání receptivních a produktivních činností.

1.2.2 Jazykové prostředky a jazykové funkce

Jazykové prostředky

Kromě složky čistě jazykových prostředků (slovní zásoba a mluvnice) jsou charakterizovány zvukovou a grafickou podobou jazyka. Na jejich základě se rozvíjejí řečové dovednosti.

Jazykové funkce

Komunikační funkci jazyka spočívající ve výměně a získávání informací doprovázejí jazykové funkce. Žák vhodně používá základní pravidla a obraty řečové etikety a zaměřuje se na dovednosti sloužící k zahájení, udržení a ukončení komunikace, umění vstoupit do rozhovoru, vyjadřování základních postojů a názorů a emocionálních a psychických stavů.

1.2.3 Tematické okruhy

Komunikační situace a základní tematické okruhy navazují na předcházející výuku v základní škole, cyklicky se opakují, procvičují a rozšiřují s ohledem na zájmy žáků a jejich profesní orientaci.

Obsah učiva je vyjádřen ve formě požadavků na žáka v rozpisu učiva.

1.3 Pojetí výuky

Rozsah výuky činí 1 – 2 vyučovací hodiny týdně v jednom ročníku, tzn. 66 – 132 hodin za dobu studia celkem.

V jednotě s výchovnými a vzdělávacími cíli příslušného typu školy a učebního oboru příslušného směru vzdělávání směřuje výuka k plnění 2. úrovně vzdělávání Standardu středoškolského odborného vzdělávání v cizích jazycích.

Učební osnovy předpokládají návaznost na zvládnuté učivo základní školy v rozsahu kolem 400 – 500 vyučovacích hodin. V úvodu každé části mluvnického učiva je kurzívou uvedeno učivo základní školy určené k opakování. Vyučující by měl ověřit na začátku studia (např. vstupními testy) skutečnou úroveň zvládnutí tohoto učiva včetně komunikativních kompetencí žáků a navázat na něj, případně učivo základní školy doplnit. Žáky by měl, s ohledem na jejich reálné znalosti, diferencovat a co nejefektivněji odstranit hluboké rozdíly ve znalostech a dovednostech žáků. Doporučuje se korigování a upevňování mluvnického učiva postupně v delším časovém období (přibližně do jednoho roku) v souvislosti se souběžným osvojením dalšího učiva.

Vyučující by měl věnovat zvýšenou pozornost dovednostem žáků učit se racionálně cizímu jazyku a nácviku strategií učení.

Učební osnovu je nutno uplatňovat ve shodě s požadavky učebního oboru, materiálními podmínkami a stupněm pokročilosti žáků.

Ve výuce předmětu by vyučující měl

- uplatňovat přiměřeně jak integrující teorie moderní lingvodidaktiky vedoucí ke komunikativnímu cíli, tak metodu gramaticko-překládovou,
- vycházet z kontextu přiměřenému znalostem a dovednostem, věku, potřebám a zájmům žáků,
- prohlubovat vědomosti žáků o příslušné jazykové oblasti získané i v jiných vyučovacích předmětech a společně s žáky nacházet souvislosti, např. z dějepisu, zeměpisu, českého

jazyka a literatury, občanské nauky, odborných předmětů a z mimoškolních informačních zdrojů,

- dbát na plnění cílů výuky a vytvářet u žáků mechanismy nezbytné pro receptivní a produktivní cizojazyčnou komunikaci a jednotlivé řečové dovednosti rozvíjet komplexně s důrazem na potřeby studovaného oboru,
- uvážlivě a vyváženě volit metody rozvíjející jak slovní zásobu, tak mluvnické jevy, které jsou vzájemně ve vyváženém poměru, a obdobně rozvíjet cílové řečové dovednosti na nich stavěné. Při výuce gramatického učiva u určitých jevů vycházet z kontextu, opírat se však o systém mateřského jazyka, vést žáky k uvědomování si jazykových struktur a srovnávání obou jazykových systémů,
- používat aktivizující metody a formy; zařazovat do výuky jazykové dramatické prvky, hry, zábavné prvky, činnosti s různým didaktickým materiálem, spolupráci ve skupinách, rozhovory, besedy, scénky a samostatná vystoupení žáků; častěji zařazovat nácvik dovednosti poslechu s porozuměním; vyváženě rozšiřovat produktivní a receptivní dovednosti i např. pomocí literární četby nebo samostatné práce s knihou; poskytovat zpětnou vazbu různými způsoby,
- stimulovat a podporovat zájem žáků o studium daného jazyka (případně jazyků dalších),
- podporovat samostatnost, sebedůvěru, iniciativu a zodpovědnost žáků, tvůrčí přístup k zadávaným úkolům, dovednost přizpůsobit se různým požadavkům, rozvíjet a korigovat jejich sebehodnocení,
- podle možností stimulovat řečové dovednosti a zájem žáků používáním multimediálních výukových, testovacích a informativních programů z CD-ROM a využívat internetu jako zdroje informací nápomocného k plnění cílů výuky,
- diagnostikovat žáky podle základních typů učení (auditivní, vizuální), zohledňovat žáky se specifickými poruchami učení, volit vhodné strategie a metody, kterými by dosáhli úspěšných výsledků v učení,
- **hodnotit** žáky v komplexním rozvoji řečových dovedností (s důrazem na postupné zdokonalování v poslechu s porozuměním a ústním jak produktivním, tak interaktivním projevu). Výsledky učení včetně domácí přípravy by měl průběžně kontrolovat, po probraném tématu efektivními metodami prověřovat osvojené učivo, hodnotit dovednosti žáků řešit ústně nebo písemně i komunikační úlohy, včetně jednotlivých jazykových prostředků. Vyučující zařazuje, po předchozí přípravě, kontrolní písemné práce (podle oboru a schopností žáků jednu až dvě v každém ročníku). Zadává buď školní, nebo domácí práci k ověření komplexních řečových dovedností v krátkém souvislém písemném projevu žáků (nejméně 100 slov). Pracuje s učitelskými didaktickými testy.

Doporučujeme organizovat podpůrné aktivity pro poznávání života v multikulturní společnosti (spolupráce se školami a zařízeními podobného typu přípravy na povolání v zahraničí, účast v mezinárodních programech, studijní pobyty, besedy s rodilými mluvčími, skupinová práce na projektech apod.).

Kromě základních učebnic by měl vyučující promyšleně využívat k aktualizaci a motivaci žáků cizojazyčné časopisy pro školní výuku, odborné časopisy vztahující se k oboru, firemní a odbornou literaturu podle profesní orientace žáků, videofilmy, didaktickou techniku a jiné pomůcky; podle možností nové technologie vzdělávání včetně multimediálních výukových programů. Podle stupně pokročilosti žáků a podmínek školy doporučujeme uplatnit ve výuce komunikaci z pracovního prostředí žáků v odborném jazyce nebo, ve spolupráci s vyučujícími odborných předmětů, uskutečnit u vybraného tématu dvojjazyčné vyučovací hodiny.

2 ROZPIS UČIVA

1 Charakter řečových dovedností je vymezen cílovými požadavky na s. 2 – 3.

Pro orientaci vyučujících odkazujeme kurzívou na požadavky učebních osnov cizích jazyků základní školy:

Žák by měl ze základní školy:

rozumět přiměřeným projevům našich i rodilých mluvčích, a to přímým i reprodukováním,

pohotově se vyjadřovat v běžných každodenních situacích,

stručně vyjádřit svůj vlastní názor ústně i písemně,

využívat četby k získání nových poznatků,

pracovat se slovníky a dalšími příručkami,

znát nejdůležitější informace o zemích studovaného jazyka.

2 Jazykové prostředky

2.1 Zvuková stránka jazyka

Žák by měl ze základní školy:

znát pravidla výslovnosti,

mít upevněné správné výslovnostní návyky.

– Zdokonalování zvukové podoby jazyka jak v mluveném projevu, tak při hlasitém čtení psaného textu; s důrazem na odlišnosti od češtiny a na jevy narušující komunikativní hodnotu projevu.

– Výslovnost frekventovaných zkratkových slov používaných v příslušném jazyce a mezinárodně užívaných slov.

– Výslovnost slov z pracovního prostředí.

2.2 Slovní zásoba

Žák by měl ovládat ze základní školy přibližně 1500 – 1700 lexikálních jednotek produktivně z tematických okruhů a komunikačních situací.

– Slovní zásoba (slova a lexikální jednotky) v rozsahu přibližně 120 – 150 produktivně osvojených lexikálních jednotek za rok při jedné vyučovací hodině týdně včetně odborné terminologie a frazeologie běžného společenského a pracovního styku; receptivně přiměřený počet dalších lexikálních jednotek za dobu studia.

– Slovní zásoba, k níž se řadí i ustálené výrazy (pozdravy, idiomy, frázová slovesa apod.).

– Základní způsoby a produktivní prostředky obohacování slovní zásoby (např. odvozování, skládání, přejímání cizích slov apod.).

– Slova mnohoznačná, zásady spojovatelnosti slov, způsoby vyjadřování různých sémantických vztahů, synonyma, antonyma apod. a mezinárodně užívaná slova; rozdíly ve srovnání s mateřským jazykem.

– Vyjadřování času, data, věku, telefonního čísla, ceny, míry a váhy, také s přihlédnutím k potřebám studovaného oboru.

– Frekventované předložky, příslovce, spojky a citoslovce, další – méně frekventované – receptivně.

2.3 Mluvnice

(Požadavky na znalosti mluvnice žáka ze základní školy jsou uvedeny v rozpisu učiva pro jednotlivé jazyky.)

- Jevy morfologie a syntaxe příslušného cizího jazyka nezbytné pro dorozumění v běžných situacích každodenního života (vyjádření kvantity a kvality, časových a prostorových vztahů, stupňování, podmínky, účelu, možnosti a nemožnosti, jistoty a nejistoty, vůle – zákaz, přání, žádosti, průvodních okolností děje, opakovatelnosti, pravděpodobnosti apod.) – v poměru k rozsahu slovní zásoby, v ústní i písemné podobě.
- V návaznosti na učivo základní školy další výrazové prostředky, a to zejména v oblasti tvoření složitějších syntaktických tvarů.
- Méně frekventované jevy potřebné pro porozumění textu, zejména čtenému, a gramatické prostředky vyskytující se v odborném jazyce receptivně.

Odlišnosti mluvnického učiva jsou vysvětlovány v kontextu a ve vztahu k mluvnickému systému mateřského jazyka.

2.4 Grafická stránka jazyka a pravopis

Žák si zopakoval a prohloubil učivo základní školy v složitějších syntaktických strukturách, zejména

- vztahy mezi zvukovou a grafickou stránkou jazyka, pravopis osvojované slovní zásoby, s důrazem na slova z odborné terminologie,
- základní pravidla interpunkce v souvětích s důrazem na odlišnosti od češtiny,
- psaní velkých písmen, mezinárodních a zkratkových výrazů,
- dělení slov.

V užívání grafické podoby jazyka je třeba citlivě přihlížet k budoucím potřebám žáků.

3 Jazykové funkce

souvisejí s řešením komunikačních situací, např.

- pozdravy při setkání, loučení,
- vhodné obraty při oficiálním a neoficiálním oslovení,
- představování sebe a druhých, přivítání hosta,
- vstup do debaty, vyjádření souhlasu a nesouhlasu, svolení a odmítnutí, výrazy nespokojenosti,
- jednoduché obraty vyjadřující návrh, upozornění, radu, zákaz, úmysl, ochotu, slib, naději, přání, blahopřání, překvapení, pozvání, radost, vděčnost, lítost,
- poděkování, žádost, prosba.

4 Tematické okruhy

4.1 Základní tematické okruhy

zahrnují, v návaznosti na učivo základní školy, znalosti a dovednosti z těchto oblastí společenského života:

osobní, zaměřené na domov, rodinu a vztahy v rodině a s přáteli a informace o vlastní osobě, individuální zvyky a chování - zájmy a záliby,

veřejné, vztahující se k běžné interakci společnosti (např. nákupy, kultura a volný čas obyvatel, cestování, ...),

vzdělávání, zaměřené zejména na vzdělávací instituce,

zaměstnání a práce, zahrnující veškeré činnosti vztahující se k povolání, práci a zaměstnání.

Témata z oblasti pracovního života vztahující se ke studovanému oboru a k potřebám, zájmům a stupni pokročilosti žáků stanoví škola. Jedná se o témata náležejícím k těmto okruhům:

- základní odborné názvosloví ze studované oblasti,

- základní druhy materiálů,
- základní stroje, přístroje a zařízení v podniku, v dílně, v dopravě,
- orientace v základní dokumentaci,
- technologická a pracovní kázeň, bezpečnost a ochrana zdraví při práci; základní povely protipožární ochrany,
- pracovněprávní vztahy,
- praktické činnosti v oboru; základní vědomosti o vlastnostech zboží; administrativa provozu – informace o obchodních písemnostech; zpracování potřebných informací v oboru z cizojazyčných zdrojů.

Tematické okruhy jsou prostoupeny reáliemi ze zemí studovaného jazyka se zdůrazněním významných odlišností jiných kultur (viz obecný cíl na s. 1).

4.2 Komunikační situace

Při řešení komunikačních situací, na základě znalostí ze základní školy, si žáci upevňují, rozšiřují a prohlubují řečové dovednosti související se získáváním a poskytováním základních informací o osobách, místu, čase, předmětech a jevech souvisejících s každodenním i pracovním životem, např.

- objednávka a zaplacení jídla v restauraci,
- získání a podání informací souvisejících s cestováním a s jízdou v dopravním prostředku, se zakoupením jízdenky na různé dopravní prostředky, rezervace letenky; nákup zboží, telefonování, fax; objednání noclehu,
- přivolání nebo objednání taxi, udání cíle, placení jízdného,
- domluva schůzky, osobního setkání,
- podání poštovní zásilky (doporučeně), zakoupení poštovní známky, vyplnění jednoduchého formuláře,
- zajištění služby, např. opravy osobního vozu v autoopravně,
- zakoupení vstupenky a návštěva kulturní nebo sportovní akce,
- orientace podle mapy, podle významných orientačních bodů (např. náměstí, hotel, křižovatka, kostel, pošta, nádraží, obchod, hřiště, úřad, podnik, benzinová pumpa),
- vyřízení ztráty nebo odcizení osobních věcí, dokladů apod.,
- další situace vyskytující se při používání cizího jazyka u nás i v zahraničí.

3 ROZPIS JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ PRO JEDNOTLIVÉ JAZYKY

Přestože cíl výuky cizím jazykům je společný, ve výuce jednotlivých jazyků je zapotřebí respektovat typologické zvláštnosti a specifika jednotlivých jazyků a soustředit pozornost zejména na jevy v mateřském jazyce neexistující nebo fungující na odlišných funkčních principech. Těmto specifickým jevům, upevňovaným a prohlubovaným na základě učiva základní školy, rozšiřovaným v jiných kontextech, je věnována tato část. Nejedná se o výčet všech osvojovaných jevů.

*Pro orientaci vyučujícího uvádíme požadavky na **výstupní znalosti** mluvnického učiva žáků základních škol (tj. vstupní úroveň žáků středních škol) podle učebních osnov předmětu cizí jazyk vzdělávacího programu Základní škola, který schválilo MŠMT ČR dne 30. 4. 1996 pod čj. 16 847/96-2 s platností od 1. 9. 1996 včetně úprav a doplňků.*

ANGLICKÝ JAZYK

Žáci si osvojují britskou variantu anglického jazyka, která je v našich podmínkách přijatelnější. Během studia jsou receptivně seznamováni se základními odlišnostmi varianty druhé.

Zvuková stránka jazyka

- větný rytmus založený na přízvučném principu a s ním související redukce přízvučných a nepřízvučných slabik, základní intonační vzorce anglické věty; systematické upevňování správné výslovnosti segmentálních i suprasegmentálních prvků fonologického systému anglického jazyka.

Slovní zásoba

- odpovídající vyjadřování v rámci jednotlivých jazykových rejstříků,
- slova, slovní spojení včetně odborných výrazů, produktivně i receptivně,
- seznamování s odlišnostmi druhé, většinou americké jazykové varianty receptivně.

Mluvnice

Žák by měl umět ze základní školy:

Tvarosloví

Podstatná jména

- *základní principy užívání členů v kontextu,*
- *množné číslo, nepravidelné množné číslo frekventovaných podstatných jmen,*
- *konkurenční způsoby vyjadřování českého 2. pádu,*
- *vyjadřování kvantity u počítatelných a nepočítatelných podstatných jmen.*

Přídavná jména

- *stupňování přídavných jmen pomocí přípon a víceslabičných přídavných jmen, nepravidelné stupňování.*

Zájmena

- užívání osobních a přivlastňovacích zájmen u podstatných jmen označujících osoby obou rodů (a doctor - he, she; his, her),
- zástupné one,
- zájmena přivlastňovací nesamostatná a samostatná,
- zájmena zvratná,
- zájmena ukazovací a tázací, neurčitá (konkurence other - another, others - the others).

Číslovky

- základní číslovky 1 – 100.

Slovesa

- sloveso be, have(got), otázka a zápor,
- slovesa modální; minulý čas modálních sloves a opisné modální konstrukce, should - doporučení a rada (s přítomným infinitivem),
- nepravidelné tvary frekventovaných významových sloves,
- slovesné časy: přítomný čas prostý a průběhový, budoucí čas prostý, blízká budoucnost going to, minulý čas prostý sloves be, have, do a minulé tvary pravidelných sloves, průběhové tvary minulého a budoucího času, předpřítomný čas prostý,
- plné i stažené slovesné tvary,
- gerundium se slovesy „libosti a nelibosti“,
- nejfrekventovanější frázová slovesa,
- vyjádření změny stavu: get, turn, become.

Příslovce

- tvoření příslovcí příponou -ly, pravidelné stupňování.

Větná skladba

Pevný slovosled anglické věty. Skladba věty jednoduché. Vazba there is/are. Věty oznamovací, rozkazovací a tázací. Vyjadřování záporu. Souvětí souřadné a podřadné. Vedlejší věty vztažné (se zájmeny vztažnými i bez zájmen) příslovečné, časové, místní, příčinné a účelové (zkrácené infinitivem); souvětí podmínkové – splnitelná podmínka. Řeč přímá a nepřímá (mimo souslednost časů). Nepřímý rozkaz. Slovosled nepřímé otázky. Předložka na konci doplňovací otázky. Tázací dovětky.

Tvarosloví

Podstatná jména:

- vyjadřování českých pádů (of, to, with, by). Tvoření a užití přivlastňovacího pádu.

Přídavná jména a příslovce:

- systematizace; postavení přídavných jmen a příslovcí ve větě.

Zájmena:

- systematizace.

Číslovky:

- základní číslovky od 100 výše, řadové číslovky, letopočet, datum, měna, udávání času; vyjadřování množství.

Slovesa:

- stažené tvary,
- neurčité tvary slovesné – infinitiv, gerundium, přičestí přítomné i minulé. Vyjadřování budoucího děje. Podmiňovací způsob přítomný a receptivně minulý. Rod činný a trpný. Frekventovaná frázová slovesa.

Předložky:

- vyjadřování pádových vztahů, přesouvání předložek na konec věty.

Spojky:

- frekventované souřadící a podřadící; ostatní podle potřeby receptivně.

Větná skladba

Neosobní vazby. Souvětí souřadné (slučovací, odporovací, vylučovací) a podřadné, složitější receptivně. Polovětné vazby – vazby slovesa v určitém tvaru s infinitivem a gerundiem; receptivně participiální vazby. Zástupné one, that. Vyjadřování modality.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- pravopisné jevy související s ústně probraným lexikálním a gramatickým učivem,
- pravopisné návyky (dodržování pravidel interpunkce, psaní velkých písmen).

NĚMECKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka

- upevňování výslovnostních návyků žáků, popř. odstraňování chybných výslovnostních návyků,
- výslovnost nově osvojovaných slov, zvláště v souvislosti s odbornou terminologií.

Slovní zásoba

- užívaná kompozita, zkratky, zkratková slova,
- nejdůležitější lexikální odlišnosti rakouské, resp. švýcarské němčiny,
- rozšiřování slovní zásoby včetně odborných výrazů; receptivní a produktivní slovní zásoba.

Mluvnice

Žák by měl umět ze základní školy:

Tvarosloví

Podstatná jména

- *používání členu určitého a neurčitého,*
- *skloňování podstatných jmen (1. –4.p.),*
- *množné číslo podstatných jmen, systematizace,*
- *skloňování vlastních jmen,*
- *vyjadřování českých pádů skloňováním, předložkami a skládáním, přivlastňovací pád,*
- *zpodstatnělá přídavná jména.*

Přídavná jména

- *skloňování po členu určitém a neurčitém,*
- *stupňování pravidelné a nepravidelné,*
- *přídavná jména zeměpisná.*

Zájmena

- *osobní, přivlastňovací, záporná, frekventovaná tázací, ukazovací, neurčitá a vztahná,*
- *skloňování nejpoužívanějších zájmen.*

Číslovky

- *základní do tisíce,*
- *skloňování řadových číslovek,*
- *datum, zlomky, desetinná čísla.*

Slovesa

- *časování pravidelných sloves, pomocných, způsobových a frekventovaných nepravidelných sloves a sloves s předponami odlučitelnými v přítomném čase,*
- *vazba ich möchte,*
- *préteritum pravidelných a nepravidelných sloves a sloves způsobových,*
- *vyjádření budoucnosti tvarem přítomného času a pomocí slovesa werden,*
- *použití slovesa werden k vyjádření budoucnosti, změny stavu a použití jako významového slovesa,*
- *vyjádření trpného rodu (věty s man a opisné pasívum),*

- slovesné vazby,
- konjunktiv *präterita* sloves *sein, haben* a způsobových sloves,
- *würde* + *infinitiv*,
- zvratná slovesa.

Příslovce

- stupňování příslovců,
- tázací příslovce,
- zájmenná příslovce.

Předložky

- se 3., se 4., se 3. a 4. pádem,
- splývání se členem,
- předložky se 2. pádem receptivně.

Spojky

- frekventované souřadící a podřadící.

Větná skladba

- jednoduchá věta oznamovací, tázací, rozkazovací, rámcová konstrukce a slovosled v těchto větách,
- slovosled ve větách vedlejších,
- vyjadřování záporu včetně *kein*, vyjadřování záporu *nicht mehr, kein mehr*,
- vazba *es gibt*,
- věty s neurčitým zájmenem *man*.

Tvarosloví

Podstatná jména:

- kategorie určenosti podstatných jmen; sémantická funkce členu určitého a neurčitého. Základní pravidla o vynechávání členu. Vyjadřování pádů v porovnání s pády v mateřském jazyce. Frekventovaná složená podstatná jména, zkratky a zkratková slova.

Přídavná jména:

- systematizace přídavných jmen,
- přídavná jména v přívlastku,
- tvar přídavného jména ve funkci jmenné části přísudku. Frekventované předpony.

Zájmena:

- rozdílné užívání zájmen v němčině a mateřském jazyce.

Číslovky:

- užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času, míry, váhy a měny.

Slovesa:

- frekventovaná slovesa s neodlučitelnými předponami. Frekventovaná slovesa složená,
- časy, způsoby. Perfektum pravidelných sloves, vybraných frekventovaných nepravidelných sloves a frekventovaných sloves s neodlučitelnými předponami. Neurčité tvary slovesné.

Předložky:

- vyjádření některých pádů v mateřském jazyce předložkovými pády v němčině.

Spojky:

- souřadící, podřadící,
- spojky fungující v jiném významu jako odlišný slovní druh (da, bis, seit).

Větná skladba

- polovětné vazby,
- pořádek slov v souvětí po souřadících a podřadících spojkách.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- systematické osvojování a upevňování nových pravopisných návyků včetně dodržování pravidel interpunkce; osvojování pravopisných jevů souvisejících s novým učivem, s odbornou terminologií; psaní velkých písmen,
- přehlásky,
- dodržování nové pravopisné normy.

FRANCOUZSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka

- větná melodie, protiklad oznamovací a tázací věty,
- členění vět; vliv rytmu na výslovnost; navazování a vázání,
- samohláskové fonémy – odlišnosti od mateřského jazyka.

Slovní zásoba

- mezinárodně užívaná slova a jejich význam (s důrazem na tzv. faux amis),
- substantivní a adjektivní kompozita, zkratky a zkratková slova.

Mluvnice

Žák by měl umět ze základní školy:

Tvarosloví

Podstatná jména:

- *rod a číslo podstatných jmen,*
- *členy, základní pravidla o jejich užívání a absenci, stahování členu le, les s předložkami de, à,*
- *dělivý člen,*
- *nejužívanější případy nepravidelného tvoření množného čísla,*
- *nejužívanější zkratky, zkratková slova a substantivní kompozita.*

Přídavná jména

- *rod a číslo přídavných jmen; nepravidelnosti při tvoření ženského rodu a množného čísla,*
- *shoda přídavných jmen s podstatnými jmény a zájmeny,*
- *přídavná jména beau, nouveau, vieux,*
- *stupňování přídavných jmen, srovnávání.*

Zájmena

- *osobní zájmena nesamostatná i samostatná (nesamostatná v předmětu včetně kombinace dvou zájmenných předmětů),*
- *zvrtné zájmeno se,*
- *ukazovací zájmena nesamostatná a samostatná, i s příklonkami, a přivlastňovací zájmena nesamostatná,*
- *tázací zájmena qui, que (qu'est-ce que), quoi,*
- *neurčitá zájmena on, tout, chaque, chacun, même, autre, plusieurs,*
- *vztažná zájmena qui, que, dont, quoi,,*
- *souvztažná zájmena ce qui, ce que, de quoi,*
- *záporná neurčitá zájmena aucun, rien, personne, n'importe qui, quoi,*
- *zájmenná příslovce en, y (ve funkci příslovce místa i zájmena).*

Číslovky

- *základní číslovky 1 – 1 000 000, řadové číslovky první – desátý,*
- *základní početní úkony,*
- *čtení zlomků a desetinných čísel,*
- *hromadné číslovky.*

Slovesa

- pravidelná slovesa na -er, ir,
- slovesa se změnami kmenových souhlásek a s pravopisnými změnami, např. *acheter, commencer, payer*,
- pomocná slovesa a některá nepravidelná slovesa (např. *connaitre, dire, écrire, mettre, ouvrir, partir, pouvoir, rire, venir, voir, vouloir, ...*),
- zvrtná slovesa,
- neosobní výrazy *il est, il fait, il faut*,
- časy a způsoby: indikativ přítomného času, opis pro vyjádření blízké budoucnosti – *futur proche + aller*, jednoduchý budoucí čas – *futur simple*, rozkazovací způsob, podmiňovací způsob přítomný – *conditionnel présent*, minulý čas složený – *passé composé*, souminulý čas, imperfektum – *imparfait*; *passé simple* receptivně,
- nefinitní tvary slovesné: *infinitif*; příčestí minulé (*participe passé*) a jeho shoda s podmětem i předmětem,
- trpný rod.

Příslovce, příslovečná sousloví

- odvozování příslovcí způsobu od přídavných jmen,
- pravidelné stupňování příslovcí,
- nepravidelné stupňování příslovcí *bien, beaucoup, peu*,
- další příslovce času, místa, způsobu, míry, souhlasu a nesouhlasu s rozšiřováním slovní zásoby.

Předložky, předložková sousloví

- frekventované předložky v souladu s vyjadřováním místních, časových aj. vztahů a s rozsahem slovní zásoby.

Spojky viz větná skladba

Uváděcí výrazy

- *voici, voilà, c'est, ce sont*.

Větná skladba

- základní větné vztahy a větné členy,
- pořádek slov ve větě (postavení větných členů ve složitějších strukturách),
- jednoduchá věta,
- existenciální vazba *il y a*,
- souvětí souřadná slučovací, odporovací, důsledková,
- souvětí podřadná s důrazem na věty vztahné a spojkové věty předmětné, časové (*avant que, quand, lorsque, pendant que, après que* aj.), příčinné (*parce que, puisque, comme*), účelové (*pour que*), podmínkové (*si + présent, si + imparfait*),
- polovětné konstrukce podmětové, časové, předmětové, účelové, způsobové,
- slovesné opisy, např. *commencer à + infinitif, continuer à + infinitif, être en train de + infinitif, se mettre à + infinitif, avoir à + infinitif, ne pas arriver à + infinitif, faire + infinitif*,
- souslednost časů v oznamovacím způsobu (vyjádření současnosti a následnosti),
- řeč/otázka přímá a nepřímá (s vazbou na souslednost časů),
- zdůrazňovací rámcová konstrukce (*c'est ... qui, c'est ... que*).

Tvarosloví

- problematika kongruence ve francouzštině,

- členy a jiné determinanty substantiv,
- systém prostředků pro vyjadřování větných vztahů odpovídajících českým pádům (předložky, amalgamy du, des, au, aux, slovosled),
- korelace postavení a významu přídavných jmen, existence a funkce samostatných a nesamostatných tvarů zájmen (např. rozlišování duquel? De quels? apod.),
- užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času,
- další slovesa s pravopisnými zvláštnostmi,
- slovesné časy – opakování,
- slovesné způsoby – vybrané jevy receptivně,
- gérondif receptivně,
- základní způsoby vyjadřování pasíva,
- slovesné opisy pro bezprostřední minulost (venir de + inf.), slovesné opisy vyjadřující vztah a modalitu,
- zápor ne ... pas/personne, jamais, rien; receptivně omezení ne ... que,
- předložky v rámci odlišného systému vyjadřování, zejména časových a prostorových vztahů.

Větná skladba

- polovětné konstrukce (pour + inf., avant de + inf., sans + inf.).

Grafická stránka jazyka a pravopis

- jevy zdůrazňované ve výslovnosti (zejména členění slov ve výslovnosti vázaných),
- funkční využití akcentů a cédille.

ŠPANĚLSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka

Rytmické členění výpovědi, dvojhlásky a trojhlásky, rozlišování r, rr. Žáci si osvojí kteroukoli z výslovnostních variant španělštiny, odlišné jevy druhé varianty zvládnou pouze receptivně (informativně).

Slovní zásoba

Při práci s texty věnuje vyučující pozornost rozdílům ve významu mezinárodně užívaných slov, podílu receptivní a produktivní slovní zásoby, odborné terminologii.

Mluvnice

Žák by měl umět ze základní školy:

Tvarosloví

Podstatná jména

- *pravidla o tvoření množného čísla,*
- *pravidla o užívání členů (člen určitý, neurčitý, nulový), stažené tvary určitého členu -el s předložkou de (del), a (al),*
- *člen určitý ve funkci ukazovací a odkazovací; při stupňování přídavných jmen a příslovcí,*
- *člen nulový při oslovení, u jednoslovných názvů měst a zemí,*
- *člen neurčitý při vyjádření přibližnosti u číselných údajů.*

Přídavná jména

- *rod a číslo přídavných jmen, přechylování přídavných jmen,*
- *shoda přídavných jmen s podstatnými jmény a zájmeny (jako přívlastek, jako jmenný přísudek),*
- *přídavná jména označující národnost,*
- *nepravidelná přídavná jména,*
- *přídavná jména se slovesy ser a estar,*
- *stupňování pravidelné a nepravidelné,*
- *superlativ absolutní s muy.*

Zájmena

- *osobní zájmena ve funkci podmětu i předmětu, skupiny osobních zájmen nesamostatných,*
- *osobní zájmena po předložkách,*
- *přívlastňovací zájmena nesamostatná a samostatná,*
- *ukazovací zájmena nesamostatná i v samostatném postavení, tázací zájmena, zájmena neurčitá (algo, alguien, alguno, todo, otrocada, uno, nada, nadie, ninguno) a záporná*
- *zájmena zvratná s předložkou con,*
- *zájmena vztažná.*

Číslovky

- *základní (1 – 1 000 000), řadové první – desátý,*
- *základní početní úkony,*

- *nejfrekventovanější neurčité číslovky.*

Slovesa

- *kategorie osoby a čísla,*
- *pravidelná slovesa,*
- *nepravidelná slovesa (např. ser, tener, estar, hacer, poder, dar, decir, saber, conocer, venir, vir), nepravidelná slovesa s hláskovými změnami,*
- *zvratná slovesa,*
- *časy a způsoby: indikativ přítomného času - presente, vyjádření blízké budoucnosti opisem ir + infinitiv, budoucí čas – futuro, rozkazovací způsob, jednoduché perfektum – préterito perfecto simple, složené perfektum – préterito perfecto compuesto, imperfektum – imperfecto, kondicionál jednoduchý – condicional, subjunktiv přítomný – presente de subjuntivo po výrazech a slovesech vyjadřujících nutnost, přání, pocity, v rozkaze, rozkazovací způsob kladný a záporný, gerundio (ve spojení s estar).*

Předložky a spojky

- *vyjadřování tzv. pádových vztahů a místních a časových funkcí a, de, con, en, para. Ostatní v rámci slovní zásoby a v rámci větné skladby (spojky y, que, porque, pero, si).*

Příslovce

- *frekventovaná v rámci slovní zásoby,*
- *odvozování příponou -mente.*

Větná skladba

Základní větné vztahy, pořádek slov ve větě, jednoduchá věta oznamovací, tázací, rozkazovací, věty kladné a záporné, souvětí souřadné a podřadné (věty vztahné, příslovečné časové (cuando, antes (de), que, después (de) que), účelové (para que), podmínkové (si + přítomný čas). Dvojí zápor ve větě. Řeč přímá a nepřímá receptivně. Infinitivní vazby: para + infinitiv, al + infinitiv, antes de + infinitiv, después + infinitiv. Opisné tvary slovesné: comentar a + infinitiv, acabar de + infinitiv, terminar de + infinitiv, estar + gerundio. Využívání syntaktické identity se strukturou české věty.

Tvarosloví

- *užívání členů,*
- *užívání tvarů zájmen, zejména osobních a přivlastňovacích; trojí tvary osobních zájmen (podmětová, přízvučná, nepřízvučná); oslovování,*
- *systém slovesných časů pro vyjadřování dějů současných, minulých a budoucích,*
- *systém slovesných způsobů pro vyjadřování postoje mluvčího (imperativ, indikativ, kondicionál, subjunktiv) a mezivětných vztahů,*
- *užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času,*
- *předložky v rámci odlišného systému vyjadřování časových, prostorových a dalších vztahů.*

Větná skladba

- *pořádek slov ve španělské větě, s důrazem na postavení adjektiv a tzv. nepřízvučných tvarů osobních zájmen,*
- *vedlejší věty: základní typy s důrazem na věty předmětné, příslovečné časové, příčinné, účelové, podmínkové, způsobové,*

- užívání tzv. polovětných vazeb, zejména s infinitivem a s gerundiem, převážně receptivně.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- pravidla interpunkce (psaní otazníků, vykřičníků, uvozovek), velkých písmen,
- pravopisné jevy související s novým učivem.

RUSKÝ JAZYK

Zvuková stránka jazyka

Odlišná intonace od mateřského jazyka, zejména intonace různých typů tázacích vět a souvětí; redukce samohlásek a intenzita přízvuku; výslovnost měkkých párových souhlásek; výslovnost slabik s nepárovými souhláskami; výslovnost měkkých a tvrdých souhlásek.

Slovní zásoba

Zdůraznit slova, u kterých dochází k interferenci s mateřským jazykem, zejména v užívání odlišných slovesných vazeb.

Mluvnice

Žák by měl umět ze základní školy:

Tvarosloví

Podstatná jména

- *rod podstatných jmen,*
- *skloňování podstatných jmen (завод, школа, правило, день, неделя, тетрадь),*
- *nejfrekventovanější odchýlné tvary podstatných jmen, např. друзья, города, ребята.*

Přídavná jména

- *skloňování přídavných jmen typu новый, (молодой), летний,*
- *stupňování frekventovaných přídavných jmen převážně lexikálně podle komunikativních potřeb.*

Zájmena

- *skloňování zájmen osobních, přivlastňovacích, ukazovacích, tázacích.*

Číslovky

- *základní 1 – 100 a výše v 1. – 4. pádě,*
- *tvoření a skloňování číslovek řadových,*
- *vyjadřování celých hodin a roků lexikálně.*

Slovesa

- *časování sloves obou typů v přítomném, budoucím a minulém čase,*
- *časování frekventovaných sloves se změnami souhlásek typu пусать, ходить ve všech časech,*
- *časování zvratných sloves,*
- *časování frekventovaných nepravidelných sloves, např. есть, пить, мочь,*
- *rozkazovací způsob, podmiňovací způsob,*
- *rozlišování frekventovaných sloves dokonavého a nedokonavého vidu (lexikálně).*

Příslovce

- *frekventované tvary 2. a 3. stupně převážně lexikálně podle komunikativních potřeb.*

Větná skladba

- *jednoduché věty oznamovací, tázací, rozkazovací s hlavním zřetelem ke strukturám odlišným od češtiny,*

- vyjádření vykání,
- vyjádření počítaného předmětu po číslovkách s důrazem na vazby s číslovkami 2, 3, 4 s podstatnými jmény,
- frekventované slovesné vazby odlišné od češtiny (lexikálně),
- struktury vyjadřující nutnost, možnost (nemožnost) a potřebnost ve všech časech (должен, нужно, надо),
- struktury s infinitivem (Как пройти к вокзалу),
- praktické používání základních typů souvětí,
- frekventované předložkové vazby s důrazem na rozdíly proti češtině, např. для, против, по, около.

Tvarosloví

Podstatná jména:

- rozdíly v rodě podstatných jmen, princip řazení k deklinačním typům; skloňování produktivních typů podstatných jmen; systematizace.

Přídavná jména:

- systematizace; stupňování přídavných jmen a jejich užití ve větě.

Zájmena:

- druhy zájmen a jejich skloňování.

Číslovky:

- vazby číslovek základních s podstatnými (a s přídavnými) jmény; užívání základních a řadových číslovek při vyjadřování data, letopočtu a při udávání času, míry, váhy a měny.

Slovesa:

- změna kmenových souhlásek u sloves; slovesné vazby odlišné od češtiny,
- frekventovaná nepravidelná slovesa,
- slovesné způsoby, systém slovesných časů pro vyjadřování dějů současných, minulých a budoucích,
- rozlišení vidu; slovesa pohybu.

Předložky:

- frekventovaná spojení časoprostorových vztahů odlišná od mateřského jazyka.

Větná skladba

- syntaktické struktury odlišné od mateřského jazyka,
- vyjadřování záporu,
- vyjadřování možnosti, potřeby a nutnosti v různých časech,
- věty infinitivní,
- vyjadřování místa a času,
- vyjadřování vlastnictví.

Grafická stránka jazyka a pravopis

- systematické upevňování pravopisných návyků včetně dodržování pravidel interpunkce; osvojování dalších pravopisných jevů souvisejících s novým učivem včetně odborné terminologie,
- grafické vyjádření tvrdosti a měkkosti párových souhlásek, psaní měkkého znaku.